

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

DUS-07-140-MC/09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 19.03.09.

nr. 1482 podpis. *Borusewicz*

Warszawa, dnia 18 marca 2009r.

P. J. Cielewicz
Biuro Prac Senackich
Wpłynęło dn. 20.03.09.
nr. 1826 podpis. *Mam*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 11 marca br. znak BPS/DSK-043-1428/09, dotyczące wystąpienia Pana Senatora Piotra Kalety podczas 28 posiedzenia Senatu RP w dniu 5 marca br., w sprawie znowelizowania ustawy, by przepisy umożliwiły umorzenie wszystkim matkom domniemanych zaległości z zakresu ubezpieczeń społecznych za lata 1999-2008. uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Od 1 stycznia 1999r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2007r. Nr 11, poz.74 z późn. zm.) W treści art. 6 powołanej ustawy zawarty jest krąg osób, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Wśród nich wymienieni są m.in.: pracownicy, osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą, osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński. Jednocześnie art. 9 powołanej ustawy rozstrzyga, z jakiego tytułu, w przypadku zbiegu tytułów do ubezpieczeń, ubezpieczony będzie podlegał, a tym samym, z jakiego tytułu będą odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne. Zgodnie z treścią ust.6 powołanego artykułu, osoby pobierające zasiłek macierzyński lub przebywające na urlopie wychowawczym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, tylko wówczas, jeżeli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że w przypadku jednoczesnego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i pobierania zasiłku macierzyńskiego z innego tytułu (lub przebywania na urlopie wychowawczym) osoba taka będzie obowiązkowo podlegała ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia

pozarolniczej działalności gospodarczej i, co się z tym wiąże, będzie zobowiązana do odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Należy przy tym wskazać, że zgodnie z powołaną ustawą pobieranie zasiłku macierzyńskiego, czy przebywanie na urlopie wychowawczym są **odrębnym od pracowniczego tytułem do ubezpieczeń**.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej widząc problemy z jakimi borykają się osoby pobierające zasiłki macierzyńskie i jednocześnie posiadające inny tytuł do ubezpieczeń społecznych, przygotowało projekt ustawy *o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ustawy Prawo bankowe*. Projektowana nowelizacja zawiera zmiany w zakresie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego w przypadku zbiegu tego tytułu z innym tytułem ubezpieczenia. Dotychczas osoby pobierające zasiłek macierzyński (zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego) podlegają z tytułu pobierania tego zasiłku ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, finansowanym z budżetu państwa pod warunkiem, że nie wykonują w tym czasie innego zajęcia stanowiącego tytuł do ubezpieczeń społecznych oraz nie mają prawa do emerytury i renty.

Ponadto wskazany projekt zawiera regulacje dotyczące ubezpieczonych, które w czasie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy, w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego, jednocześnie wykonywały pozarolniczą działalność lub inną działalność zarobkową i z tego tytułu zobowiązane były opłacać składki na ubezpieczenia społeczne. Proponowana regulacja ma na celu umorzenie lub zwrot należności z tytułu składek (o ile zostały uregulowane) należnych w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz zewidencjonowanie na kontach tych osób składek obliczonych od zasiłku macierzyńskiego.

We wskazanej regulacji zaproponowano inne rozwiązania dla osób ubezpieczonych, które w okresie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy nie opłacały obowiązkowych składek z tytułu pozarolniczej działalności w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Osobom takim ZUS miałby wyznaczyć nowy termin na opłacenie tych należności, a opłacenie ich we wskazanym terminie spowodowałoby nienaliczanie odsetek za zwłokę. Osoba, która ze względu na sytuację materialną nie byłaby w stanie uregulować tych należności w terminie, miałaby prawo do wystąpienia o układ ratalny.

Proponowane regulacje dotyczące zbiegów tytułów do ubezpieczeń w okresie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy korespondują z rozwiązaniami proponowanymi na przyszłość, tj. do sytuacji występujących od dnia wejścia w życie ustawy.

Po wejściu w życie ustawy ulegnie zmianie sytuacja prawna w zakresie ubezpieczeń społecznych osób pobierających zasiłki macierzyńskie i prowadzących w tym czasie pozarolniczą działalność lub inną działalność zarobkową. Osoby takie będą ubezpieczone z tytułu pobierania zasiłku i nie będą musiały opłacać składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

Odpowiednio - osobom będącym w takiej sytuacji w okresie od 1 stycznia 1999 r. do dnia wejścia w życie ustawy należności składowe z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności zostaną umorzone, a jeżeli zostały zapłacone, nastąpi zwrot składek. Na ich kontach w ZUS zostaną zaś zewidencjonowane składki emerytalna i rentowe z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Projektowana ustawa nie zmienia sytuacji prawnej w zakresie ubezpieczeń społecznych osób przebywających na urloпах wychowawczych i prowadzących w tym czasie pozarolniczą działalność lub inną działalność zarobkową. Osoby takie – jak dotychczas - będą podlegały ubezpieczeniom i obowiązkowym składkom na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności. Stąd – osobom będącym w takiej sytuacji w okresie 1 stycznia 1999 do dnia wejścia w życie ustawy zostaną umorzone tylko odsetki od zaległych składek, natomiast należność główna (składka z tytułu prowadzonej działalności) powinna być zapłacona.

Należy podkreślić, że nowelizacja przeprowadzona w taki sposób doprowadzi na gruncie ubezpieczeń społecznych do ujednoczenia sytuacji wskazanych ubezpieczonych w całym okresie obowiązywania ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Proponowane zróżnicowanie sytuacji prawnej w zakresie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących pozarolniczą działalność lub inną działalność zarobkową - w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego (przebywania na urlopie macierzyńskim) i w okresie przebywania na urlopie wychowawczym wynika z zasadniczych różnic między tymi urloпами.

Prawo do urlopu macierzyńskiego przysługuje z mocy prawa każdej kobiecie, która urodziła dziecko w czasie trwania stosunku pracy, niezależnie od stażu pracy, wymiaru wykonywanej pracy lub rodzaju zakładu pracy, w którym jest zatrudniona i jest on urlopem obowiązkowym, pracownica nie może zrzec się prawa do tego urlopu. Okres urlopu macierzyńskiego jest czasem pozostawania w zatrudnieniu (pracownik jest jednak zwolniony z obowiązków wykonywania pracy) i otrzymywania zasiłku macierzyńskiego – będącego pochodną wynagrodzenia - stanowiącego 100 % przeciętnego wynagrodzenia z ostatnich 12 miesięcy. Funkcją urlopu macierzyńskiego jest ochrona zdrowia pracownicy i dziecka, w związku z tym pewna część tego urlopu musi być przeznaczona na regenerację fizycznych i psychicznych sił kobiety, jak również na zapewnienie dziecku opieki w pierwszym okresie życia. Należy

również zauważyć, że urlop macierzyński trwa ściśle określony czas. obecnie przysługuje w wymiarze od 20 tygodni - w przypadku urodzenia 1 dziecka do 37 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie (w latach 1999-2008 okres ten był zmienny i wynosił od 14 do 39 tygodni).

Natomiast odnosząc się do urlopu wychowawczego należy wskazać, iż w przeciwieństwie do urlopu macierzyńskiego, nie przysługuje on z mocy prawa, udziela się go na pisemny wniosek pracownika i jest udzielany w wymiarze do 3 lat na dziecko, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 4 roku życia (a pracownikowi opiekującemu się dzieckiem niepełnosprawnym przysługuje jeszcze dodatkowy urlop wychowawczy w wymiarze do 3 lat, z którego może skorzystać do ukończenia przez dziecko 18 roku życia).

Celem urlopu wychowawczego jest stworzenie pracownikowi korzystnych warunków do sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w sytuacji trudności z połączeniem obowiązków opiekuńczych z obowiązkami zawodowymi. Urlop ten powoduje czasowe zawieszenie obowiązku świadczenia pracy po stronie pracownika, zaś po stronie pracodawcy obowiązku zatrudniania go i świadczenia wynagrodzenia (czyli jest w istocie urlopem niepłatnym).

Korzystanie z urlopu wychowawczego nie pozbawia pracownika możliwości podjęcia pracy u dotychczasowego lub innego pracodawcy albo rozpoczęcia innej działalności zarobkowej a także nauki lub szkolenia. Jednak żadna z tych aktywności nie może wyłączać możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Dodatkowo wyjaśniam, że składki, które zgodnie z projektem ustawy mają być umorzone albo zwrócone płatnikom były niewątpliwie należne. Zatem umorzenie tych należności określonemu kręgowi podmiotów ma charakter wyjątkowy, a nie powszechny i powinno być, zwłaszcza w trudnym dla budżetu okresie, stosowane rozważnie i tylko w ściśle uzasadnionych przypadkach.

W dniu 5 marca br. projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe został w trybie pilnym przekazany do Sejmu.

MINISTER

Jolanta Fedak